

MENJÜNK SZÍNHÁZBA!

Ladislav Ballek *Hentessegéd* című darabjának főszerepében
a Jászai Mari-díjas **FABÓ TIBOR**

A Jókai Színház évadzáró darabjának szerzője kortársunk, a szlovák irodalom élvonalbeli írója. A dicséretes darabválasztásnak ez lehet az egyik fő indoka, hiszen a szerző a mi szemünkkel látja azt, ami nálunk és velünk történik, és ennél nincs izgalmasabb dolog a művészetben. Ráadásul a darab cselekménye

Dél-Szlovákiában játszódik egy határ menti vegyes nemzetiségi összetételű kisvárosban, Palánkon. Ez az elnevezés tulajdonképpen Ipolyságot rejti, a települést, ahol a szerző gyermek- és ifjúkorát töltötte. Különös zamatát adja mindennek a tény, hogy a darab színpadra állítását az idén hetvenéves író fiára,

Rastislav Ballekre bízta a színház vezetése. A regényt Varga Emese dramaturg alkalmazta színpadra. A hentessegéd szerepében Mokos Attilát, a főszerepben pedig Fabó Tibor Jászai Mari-díjas kitűnő művésznket láthatjuk. A próba utáni szünetben beszélgettem Fabó Tiborral.

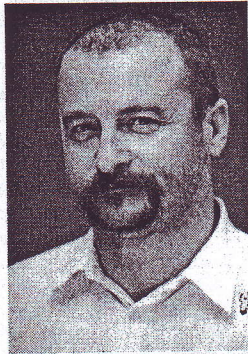
• **Egy héttel a bemutató előtt milyen hangulatban zajlanak a próbák?** — Ez mindig nehéz időszak, most különösen az, hiszen nagyon sok előadásunk volt, és kevés idő maradt az új darab próbáira. Az előadás lényegében készen van, apró igazítások, pontosítások vannak hátra. Amint a díszletek megérkeznek, akkor áll össze igazán az egész, és lakjuk be a színpadot. A színpadkép izgalmasnak ígérkezik, maga Palánk fog a színpadra költözni: a hentesüzletet, a Centrál kávéházat, a lakásbelsőket egyazon díszlet fogja megjeleníteni.

• **A Palánk-trilógia (Posta délen, A hentessegéd, Akácok) első két részéből csehszlovák-magyar koprodukcióban film is készült. Mindkét részben szerepet vállalt a kitűnő magyar színész, Koncz Gábor. Megnézte a filmet?** — Megnéztem, nemcsak én, hanem valamennyien, hiszen ezzel kezdődött a rendezővel való közös munkánk. A film jó alapot adott a történelmi háttér megértéséhez, illetve az ezt követő színpadi munkához is. A film szlovák nyelve lehetőséget teremtett a nyelvhasználatlaltal való jellemzésre is. Riečan ugyanis az elejétől a végéig besztercebányai nyelvjárással beszél, Volent Lančarič viszont hungarizmusokat és városias fordulatokat sző a beszédébe. Ez jellemzi is mindkettőjüket, és ízessé, hangulatosabbá teszi a filmet. A színpadon viszont mindenki magyarul beszél, tehát ez a jellemző ábrázoló lehetőség nem áll rendelkezésünkre. Viszont lemondani sem akartunk róla teljesen, ezért a darab legelején Riečanként szlovák nyelven, besztercebányai dialektusban mondok el néhány mondatot, mintegy prologusként. Egyébként a rendező is nagyon komoly és érzékletes képet festett nekünk az akkori kusza történelmi viszonyokról, ez különösen a magyarországi fiatal kollégák számára volt rendkívül hasznos. A rendezővel való együttműködésünk zavartalan. A baráti hangulatú együttműködés onnan is ered, hogy számos művészársamnak főiskolai iskolatársa volt Rastislav Ballek, akinek műveltségét, tájkozottságát, felkészültségét valamennyien elismeréssel nyugtazzuk.

• **A háború utáni években játszódó cselekmény zavaros történelmi viszonyai kísértetiesen hasonlítanak a maiakhoz: a gyors meggazdagodás lehetősége előhívja a zavarosban halászó ember típusát. Az erkölcsstelen, a gátlástalan előbbre jut, a szerényebb, a tisztességesebb lemarad a versenyben. Mintha a hentes és segédje ezeket a típusokat testesítené meg. Jól látom?** — Riečan igazi jóra való ember. Teszi a dolgát, belemagyogodva elfogadja a sorsát, passzívan szemlélődik. Életfilozófiájának egyik tétele, szakmája tapasztal

atlatából kiindulva, hogy a leölt állatok is belenyugszanak sorsukba, így kell az embernek is cselekednie. Mindenkinek változtathatatlant helye van a világban. Felesége vagy segédje ösztönzésére néha próbál egy kicsit változni, de kibújni nem tud a bőrből. Marad az, aki volt. A ruhájához való ragaszkodása is jellemzi őt. Éva és lánya szinte Palánkra érkezésük másnapján megválnak szlovák népviseletüktől, a hentes csak a városból való elköltözésekör teszi ezt meg. Ugyanígy hűségese azokhoz az útmutatásokhoz is, amelyekkel otthon édesanyja ellátta. Az ilyen típusú tisztességes ember sohasem tud gazemberré válni. A hentessegéd a szöveg ellentéte. Eleven észjárású, beszédes, minden helyzetet kihasználó tipikus manipulátor. A kettőből kéne egyet összegyúrni, hogy átlag-

ember vájjon belőle. Ezt valószínűleg ők is érzik, egymást becsülik, vagy inkább azt a tulajdonságot a másikban, ami belőlük hiányzik. Egy alkalommal hangot is ad ennek a segéd, amikor arról beszél, hogy ő nem jó ember, és ha így megy tovább, a mester mellett „talán meg is fog javulni”. Jelleméből fakadó sorsát azonban ő sem kerülheti el.

• **A nemzetiségi különbségeknek van közük a darab konfliktusához?** — Egy szlovák család költözik le egy határ menti településre, magyar közegbe. A konfliktus azonban nem ebből adódik, nem a két nemzet, hanem a kétféle mentalitásnak a konfliktusa áll a darab középpontjában: a vidéki, maradi magatartás áll szemben a városias, elementárisabb, eleve nebb magatartással. Egyébként a segéd, aki rengeteg magyar, szót

használ beszédében, sem magyar, hanem szerb felmenőkkel büszkélkedhet.

• **Megküzdött a szereppel?** — Alaposan. Riečan egyébként is passzív típusú ember, lélekben és cselekedeteiben is. Karaktere unalmasnak és szürkének is felfogható. Belső vívódásait, filozofikus mélységű gondolatait nehéz közvetíteni egy minimalista színjátszást követelő megjelenítésben. A darab egésze is képekben gondolkodó, filmszerű, a mai mozgalmas, cselekményes, pergő színjátékokhoz szokott közönség számára talán egy kissé visszafogottabb. Bizom abban, hogy sokan szeretik ezt a fajta színházat is.

Fabó Tibor a kedvemért elmondta szlovákul, besztercebányai nyelvjárásban azt a néhány mondatot, amellyel indul a színjáték. Nekem örömet szerzett vele, Ballek úr mészárosra megtalálta méltó színpadi mását. Remélem, önök is osztják véleményemet. A bemutató előadásán a szerző, Ladislav Ballek is tiszteletet teszi. Az első előadás időpontja: június 10.

GÁLFI MÁRIA

Donaletj XXI. évfolyam, 23. szám, 4. oldal 2011. június 10. péntek